

topurile **fin**media

PUBlicație EDITATĂ DE FINMEDIA,
EDIȚIA A X-A, DECEMBRIE 2012

AVOCATI,

WWW.FINMEDIA.RO

FAȚĂ-N FAȚĂ

GABRIEL BIRIȘ, BIRIȘ GORĂN
BOGDAN BIBICU, KINSTELLAR

**MEDIUL DE AFACERI,
SUB LUPA AVOCATIILOR
DE BUSINESS**

DOSAR SPECIAL
INSTITUȚIA MEDIERII,
ÎNCOTRO?

COVER

**O BREASLĂ
DE SUCCES**

5 948452 000313

PREȚ 19.5

MEDIUL DE AFACERI, SUB LUPA AVOCAȚILOR DE BUSINESS

de ANCA CHILOM

După trei ani în care au așteptat revirimentul economic, antreprenorii din România și directorii de companii se confruntă în continuare cu dificultăți în derularea afacerilor, cauzate, în principal, de un grad înalt de volatilitate a piețelor și de incertitudine.

Pe durata ultimului an, potrivit studiului „Turn risks and opportunities into results”, realizat în 2012 de specialiștii Ernst & Young, 8 din 10 riscuri la care sunt expuse organizațiile globale s-au agravat în ultimele 12 luni, în timp ce 7 din 10 oportunități sunt considerate mult mai importante în 2012 față de impactul lor estimat în anul precedent. „Una dintre concluziile studiului este aceea că mediul de afaceri a devenit mai incert și mai complex ca niciodată, iar conducerea companiilor este din ce în ce mai îngrijorată în legătură cu o serie întreagă de riscuri. Deteriorarea situației economice, volatilitatea piețelor, incertitudinile legate de deciziile politice fac dificilă dezvoltarea afacerilor”, a spus Gelu Gherghescu, Advisory Partner, Ernst & Young România. „Într-un asemenea context, a crescut probabilitatea luării unor decizii de business greșite, dar și a inabilității

companiilor de a reacționa în timp util la schimbări și oportunități. Răspunsul celor mai multe companii la această situație este să aștepte și să vadă ce se întâmplă, amânând investițiile majore și concentrându-se pe eficientizarea operațiunilor pentru optimizarea performanței financiare”, a adăugat el. Ce se întâmplă, însă, în România? Așa cum e și firesc, avocații de business au fost și sunt strâns conectați la evoluția mediului de afaceri local. Cum arată, în viziunea lor, o scurtă radiografie a mediului de afaceri autohton în ultimii ani, marcați profund de efectele crizei financiare? Victor Constantinescu, Managing Partner al casei de avocatură Biriș Goran, spune că mediul de afaceri este caracterizat de incertitudine. Din această cauză, adaugă el, firmele nu-și pot planifica viitorul; drept consecință, există o ezitare considerabilă pe piață în ceea ce privește tranzacțiile, extinderea, cheltuielile de capital, angajările etc. „Acest lucru nu înseamnă că tranzacțiile sunt inexistente — însă mediul de afaceri, în general, este afectat de o stagnare care nu pare a evolua”, a conchis Victor Constantinescu. Potrivit lui Doru Boștină, Managing Partner, Boștină și Asociații, „imprevizibilitatea” este cuvântul care ar putea caracteriza cel mai bine ultimii ani. „În acest context, anul 2012 a fost o continuare firească a celor întâmplate pe

parcursul celor trei ani de criză economică, un punct de pe graficul unei perfecte recesiuni în «W». Pe fundalul evoluțiilor de pe piețele financiare internaționale, al scăderii ratingului suveran al unor țări aflate în imediata proximitate economică a României, al incertitudinilor din zona euro, al creșterii ratei șomajului în unele țări europene și reducerii

piețelor la export, economia românească a înregistrat la finele anului o creștere de doar 1%, în condițiile în care, la începutul anului, experții internaționali estimau o majorare de 3,5%”, a completat el. De asemenea, mai spune Doru Boștină, cele două schimbări de guvern și tentativa de suspendare a președintelui țării au făcut ca

factorii decizionali să fie mult mai interesați de dezvoltările din zona politicului, economicul trecând pe plan secund, cu inerentele consecințe negative pentru proiectele care fie se aflau în derulare, fie așteptau avizele necesare. „Mai mult decât atât, rata de accesare a fondurilor europene — care ar fi putut constitui scânteia care să

repornească motorul economiei românești — a fost, și în acest an, din păcate, cu mult sub țintele prognozate”, a încheiat Doru Boștină.

Partenerii Kinstellar, pe de altă parte, spun că, deși ultimii patru ani cel puțin au fost puternic marcați de climatul economic nefavorabil, de incertitudini, așteptări, investiții blocate, își mențin optimismul și întrezăresc, cel puțin în ultimele șase luni, semnale încurajatoare, optimiste. „Investitorii și jucătorii din mediul de afaceri și-au asumat criza ca o nouă realitate și au căutat să se adapteze. Partea bună a crizei este o anumită selecție a «câștigătorilor», a celor cu adevărat pregătiți, a serviciilor de reală calitate și a celor care au știut să se plieze cât mai bine situației”, au completat ei. La rândul său, Laurențiu Pachiu, Managing Partner, Pachiu și Asociații, este de părere că, în general, economia românească este încă imatură din perspectiva regulilor economiei de piață, preponderent circumstanțială, racordată statal și axată pe servicii și consum. „Aderarea la Uniunea Europeană s-a realizat pe un fond nepregătit și în absența unor direcții strategice de dezvoltare, primând încă obișnuința «ajustării din mers». Inovația pozitivă și licită în mediul de afaceri reprezintă soluția și explicația supraviețuirii pe fond de criză și, pe termen lung, asigură perspectiva înșănătoșirii și normalizării

„Dacă situația politică se stabilizează, lucrurile ar putea arăta ceva mai bine pentru România în anul 2013.”

**VICTOR
CONSTANTINESCU,**
Managing Partner,
Biriș Goran SCA

mediului de afaceri”, este el de părere, adăugând că menținerea racordării rigide a unei bune părți a mediului de afaceri la elemente de factură statală sau politică nu poate decât să urmeze exemplul, respectiv, deznodământul „grecesc”. „Este doar o problemă de timp și de inițiative realiste, profesionale și de vizionare cât mai multe pentru a imprima starea de normalitate în mediul de afaceri românesc. Vorbim prea mult și facem puțin”, a concluzionat Laurențiu Pachiu. Eirnikos Platis, Partener, Platis Bazilescu LLLP, menționează restrângerea și contracția economiei, care au dus la o reevaluare a așteptărilor pieței, precum și a practicilor de piață. Firmele de avocatură, spune el, ca parte a sectorului de servicii generale, s-au dovedit a fi, cu puține excepții, maleabile și ușor adaptabile la noile condiții de piață, aceasta fiind o dovadă a serviciilor de înaltă calitate a oamenilor aflați la conducerea principalelor firme de consultanță juridică din România.

„Ultimii ani au lăsat urme semnificative asupra mediului de afaceri, generând schimbarea din temelii a modelului de business cu care ne obișnuisem: dacă în 2007-2008 devenise natural să vorbim de creșteri incredibile și irepetabile, ulterior am învățat să vorbim de restructurare și insolvență, ba chiar de faliment. Economia românească încă nu și-a găsit un motor care să o repornească, creșterea statistică neresimțindu-se cu adevărat și în practică”, spune și Anda Todor, Managing Partner, Salans București. Ceva mai optimist, Sebastian Guțiu, Partner în cadrul societății Schoenherr, consideră că mediul de afaceri, deși are particularitățile sale, a reacționat destul de bine la criză. „Vedem multe insolvențe și restructurări, dar raportat la numărul de persoane juridice din România, nu cred că ne aflăm în fața unui fenomen ieșit din comun prin comparație cu alte state din Uniune”, a spus el. Conform radiografiei semnate de Raul Mihu, Partener, Voicu & Filipescu, mediul de afaceri românesc se încăpățânează cu obstință să supraviețuiască, în ciuda deficiențelor și disfuncționalităților induse în ultimii ani de factori obiectivi sau subiectivi, interni sau externi. „Iar acest mod de supraviețuire asumat, deși profund îngrijorător ca stare, oferă și o imagine a rezilienței mediului de afaceri românesc, ceea ce este încurajator. Cu alte cuvinte, mediul de afaceri

„«Imprevizibilitatea» ar fi cuvântul care ar putea caracteriza cel mai bine cele întâmplate în ultimii ani.”

DORU BOȘTINĂ,
Managing Partner,
Boștină și Asociații

românesc s-a autoguvernat în acești ultimi ani și a intervenit decisiv pentru a suplini singur carențele din reglementarea formală”, a adăugat Raul Mihailescu.

**2013,
UN AN MAI BUN?**

Deși sunt reticenți atunci când vine vorba despre prognoze, previziuni sau estimări, avocații de business din România au acceptat totuși să vorbească despre tendințele ce vor marca, în opinia lor, mediul de afaceri local în 2013.

„O tendință semnificativă poate fi aceea de a vedea România ca o alternativă a Chinei de către mulți producători industriali. Având în vedere prețurile în creștere din China, România începe să fie luată în considerare ca o piață cu forță de muncă similar plătită, dar cu un acces mai facil la Uniunea Europeană”, este de părere Victor Constantinescu (Biriș Goran), adăugând că agricultura va continua să atragă atenția, deoarece este subdezvoltată și potențialul ei este prea mare pentru ca investitorii să-l ignore.

Referindu-se la activitatea casei de avocatură, reprezentanții Boștină și Asociații se așteaptă ca, în 2013, litigiile să continue să asigure cea mai mare parte a veniturilor, însă mizează pe domenii precum bancar, fiscal, energie (mai ales energia verde și noul val al parcurilor fotovoltaice) și concurență.

„De asemenea, în funcție de climatul economic general, ne putem aștepta și la revigorarea

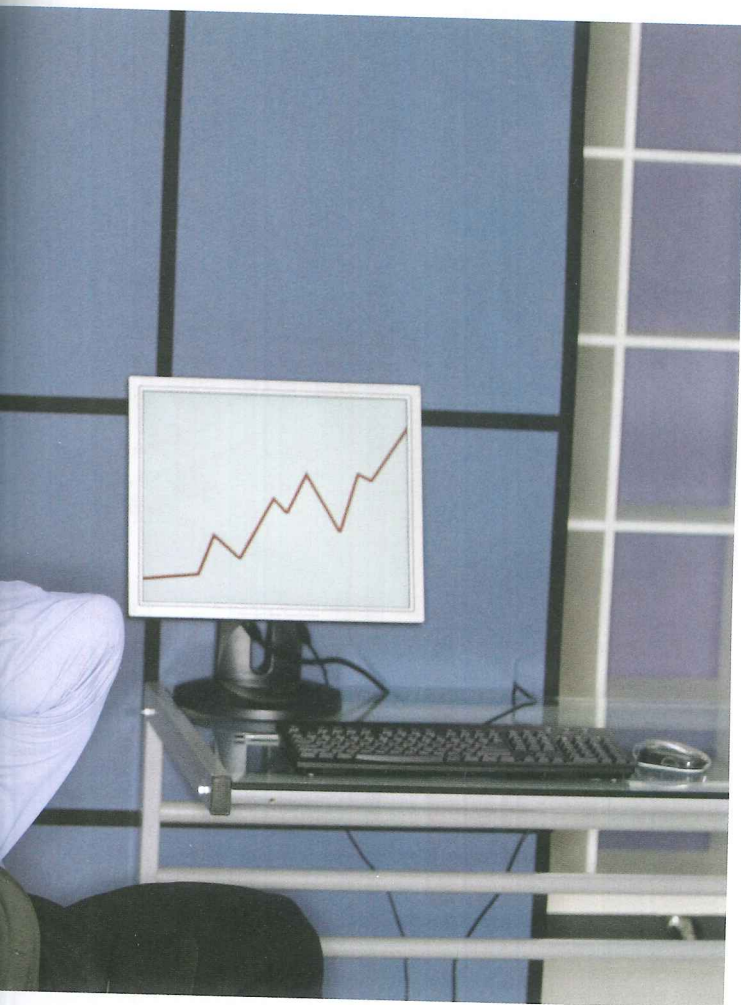
sectorului M&A. Fondurile europene, în ciuda eșecului înregistrat în anul 2012, când rata de accesare a fost mult sub așteptări, sunt considerate de mulți analiști drept singura resursă sigură pentru a putea reporni motoarele economiei românești”, a precizat Doru Boștină. În planificarea obiectivelor societății, s-au avut în vedere cel puțin trei categorii de factori de natură să introducă noi variabile în prognozele pentru 2013: factorul politic — an post-electoral, dominat de formarea unui nou guvern și inerentele schimbări în aparatul de stat/administrativ, care pot să întârzie procesul decizional, cu consecințe pentru proiectele economice noi sau în derulare; factorul social — așteptări post-electorale mari în raport cu situația economică reală, ce vor pune presiuni pe guvern să redirecționeze fonduri din zona investițional-productivă spre asistența socială și schimbările legislative majore anunțate a

intra în vigoare în 2013.

Pe de altă parte, partenerii Kinstellar sunt de părere că este dificil de spus deocamdată care vor fi tendințele anul viitor, deoarece lucrurile sunt încă incerte și pot deveni imprevizibile, putând oscila foarte ușor atât spre bine, cât și spre rău. „Trendul va veni în principal dinspre marile puteri economice. Noi suntem moderat optimiști — dacă judecăm după anul acesta, numărul de proiecte anunțate, feedback-ul pe care îl avem de la clienții noștri și din piață, lucrurile ar trebui să se dinamizeze, se vor găsi noi nișe pentru investiții profitabile în România, după cum sunt și alte zone unde «întârzierile» anterioare sperăm să fie recuperate”, au completat ei. La rândul său, Laurențiu Pachiu (Pachiu și Asociații) consideră că, pe fondul unei psihoze sociale cauzate de criza economică și de saturație față de incapacitățile actului de guvernare, întreținerea conflictelor politice la nivel înalt prezintă un risc semnificativ pentru mediul de afaceri și îngreunează conturarea unor tendințe de evoluție clare. În opinia sa, pe fondul menținerii crizei europene, este probabilă o anticipare a continuării unei evoluții generale descendente, a continuării mai profunde a procesului de selecție și detoxifiere economică, simultan însă cu manifestarea forțelor adepte ale regulilor de afaceri care au dominat România ultimilor 20 de ani.

„Cele mai importante tendințe de anul viitor ar fi stabilirea de către companii a unor obiective, adesea contradictorii, de creștere a cifrei de afaceri, atragerea unor profesioniști foarte buni și menținerea unei marje brute sustenabile”, consideră Eirnikos Platis (Platis Bazilescu LLLP). Anda Todor (Salans) crede că, și în 2013, va continua aceeași tendință de restructurare și consolidare a business-urilor, în timp ce Sebastian Guțiu (Schoenherr) este de părere că anul viitor va ține mediul de afaceri în alertă. „Managerii vor trebui să monitorizeze foarte des și foarte atent cheltuielile, pentru a reacționa din timp la orice modificare. Nu cred însă că va fi ceva fundamental diferit față de anul care se termină: business as usual during crisis”, a adăugat el.

Raul Miha (Voicu & Filipescu) anticipează că, din punct de vedere macroeconomic, anul viitor va fi marcat, în primul rând, de evoluțiile generale europene, cum s-a întâmplat de altfel și în cursul acestui an. „Deși poate anul următor va aduce cu sine o clarificare și, dacă nu o remediere, măcar un trend ascendent al rezolvării problemelor la nivelul zonei Euro, nu trebuie să uităm că, situându-ne la periferia Uniunii Europene, putem simți efecte negative cu o întârziere semnificativă. Aceasta înseamnă că trendul la nivelul României ar putea fi contrar trendului la nivel european”, a precizat el, adăugând că, în același timp, fiind vorba de un an post-electoral, așteptările ar fi ca guvernul nou-instalat să folosească încrederea acordată de populație și să adopte

măsuri agresive de promovare a economiei naționale. „Dacă experiența ultimilor ani este însă relevantă, nu suntem încrezători că astfel de măsuri vor fi dezvoltate și implementate, deși oportunitățile abundă, mai ales luând în considerare situația economică și de imagine dificilă a unor țări vecine, altădată preferate României”, a mai spus Raul Miha.

„VEDETELE” ANULUI 2013

De-a lungul acestor ani dificili, aproape toate domeniile de activitate au fost marcate, într-o măsură mai mare sau mai mică, de efectele crizei. Cum arată un top trei al domeniilor care, în opinia avocaților de business, vor avea o evoluție ascendentă în 2013? Invariabil, energia se

situează, de departe, pe primul loc, urmată, în cazul celor mai multe răspunsuri, de agricultură și infrastructură. Mai sunt menționate piața imobiliară, retailul, serviciile medicale private și sectorul tehnologiei informației.

Astfel, în opinia partenerilor Kinstellar, energia (atât cea convențională, cât și cea regenerabilă) va fi în continuare domeniul cu cel mai mare potențial — „star-ul” economiei românești. „Devin active ramuri ale energiei regenerabile care, până acum, erau mult mai puțin cunoscute sau exploatate — accentul se pune acum pe proiectele fotovoltaice, dar și pe biomasă.

Există un interes foarte mare pentru acest sector, să sperăm că și investițiile vor fi pe măsură”, au completat ei, adăugând că al doilea sector important este cel financiar. „Au loc, după cum știți, restructurări corporatiste sau financiare/„regândiri” de operațiuni în acest domeniu care duc, de asemenea, la proiecte interesante. Mai mult, lucrăm și credem că acest trend va continua cu restructurări ale unor credite existente, care pot ridica probleme interesante de insolvență și alte aspecte litigioase. Așteptăm cu interes și demararea proiectelor de infrastructură care implică finanțări semnificative”, au precizat reprezentanții Kinstellar. Nu în ultimul rând, ei menționează segmentul de real estate, care „cunoaște o transformare, o renaștere, dar într-un mod mai rațional, mai

„În general, economia românească este încă imatură din perspectiva regulilor economiei de piață, preponderent circumstanțială, racordată statului și axată pe servicii și consum.”

**LAURENȚIU
PACHIU,**
Managing Partner,
Pachiu și Asociații

matur, se investește mai «cumpătat» și cu proiectare pe termen lung”.

Laurențiu Pachiu (Pachiu și Asociații) este însă de părere că, în absența unor strategii politice și guvernamentale clare și fundamentate, a unor surse de informare mediatică locale deformate (un respectabil avocat român exprima recent aceste tendințe ca fiind o „manelizare”), identificarea domeniilor ce pot să fie acționate în sens ascendent devine extrem de dificilă. „Iar, pentru a face predicții fundamentate exclusiv pe factorii de piață, trebuie să ai educația și geniul unui Adam Smith”, a concluzionat el. Potrivit lui Radu Ionescu, Avocat Senior, Platis Bazilescu LLP, în 2013, vom continua să înregistrăm investiții importante în sectorul energiei regenerabile. El spune că

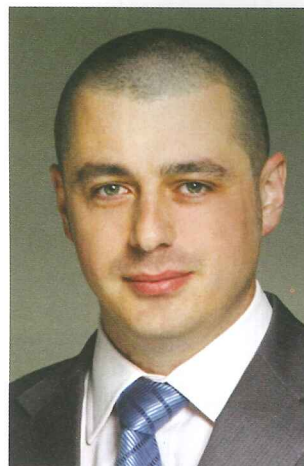

„Aș spune că România nu mai este privită ca un mediu de afaceri exotic, ci mai degrabă ca un loc de investiții foarte bine stabilit la periferia Uniunii Europene.”

EIRINIKOS PLATIS,
Partener, Platis
Bazilescu LLLP

interesul investitorilor în acest sector este din ce în ce mai sporit datorită clarificării cadrului juridic aplicabil energiei regenerabile prin modificarea Legii nr. 220/2008, la finele lui 2011 și în cursul acestui an. „Astfel, cu toate că există în continuare incertitudini cu privire la evoluția acestei industrii și a sistemului de promovare pe termen lung, investitori importanți din țări cu tradiție în producerea de energie din surse regenerabile își manifestă dorința de a intra pe piața românească. Acest interes este, de asemenea, o consecință a schimbărilor legislative apărute în ultimii ani în țări precum Spania și Germania, fapt ce a forțat producătorii de energie din surse regenerabile să se reorienteze către țări cu un sistem de promovare mai favorabil, precum este cel din România”, a precizat Radu Ionescu. „Dacă, până recent, «vedeta» energiei regenerabile

era cea eoliană, anul 2013, la fel ca 2012, se anunță spectaculos pentru sectorul energiei solare, datorită numărului de certificate verzi primite de producătorii de energie din această sursă, precum și a faptului că este foarte posibil ca, începând cu 2014, să fie redus numărul certificatelor verzi. De asemenea, anul 2013 ar putea aduce o triere a proiectelor fezabile față de cele inițiate de diverși dezvoltatori în scopuri speculative”, a încheiat el. Eirnikos Platis completează următoarele poziții în top cu agricultura și sectorul petrolului și mineritului. Sectorul energiei este menționat pe primul loc și de Anda Todor (Salans), iar energia regenerabilă, spune ea, își va continua trendul ascendent, pe fondul stimulentei acordate de stat, urmat de agricultură și, în măsura în care vor continua investițiile, dezvoltarea proiectelor de infrastructură de care avem mare nevoie. Potrivit datelor deținute de Raul Miha (Voicu & Filipescu), în ultimii ani, domeniul energiei, al serviciilor medicale private, al tehnologiei informației se situează pe un trend ascendent. „Foarte probabil, primele două își vor pierde din dinamica anilor anteriori (în cazul serviciilor medicale depinde foarte mult de adoptarea și, mai ales, de implementarea unor reforme sistemice în domeniul sănătății). Așteptările cele mai mari vin din zona IT-ului și este

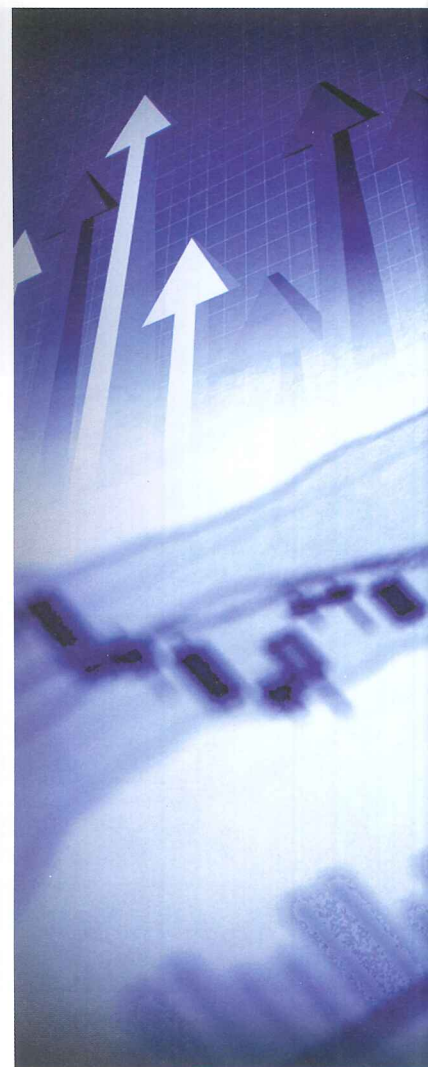
„Mediul de afaceri românesc s-a autogovernat în acești ultimi ani și a intervenit decisiv pentru a suplini singur carențele din reglementarea formală.”

RAUL MIHA,
Partener,
Voicu & Filipescu

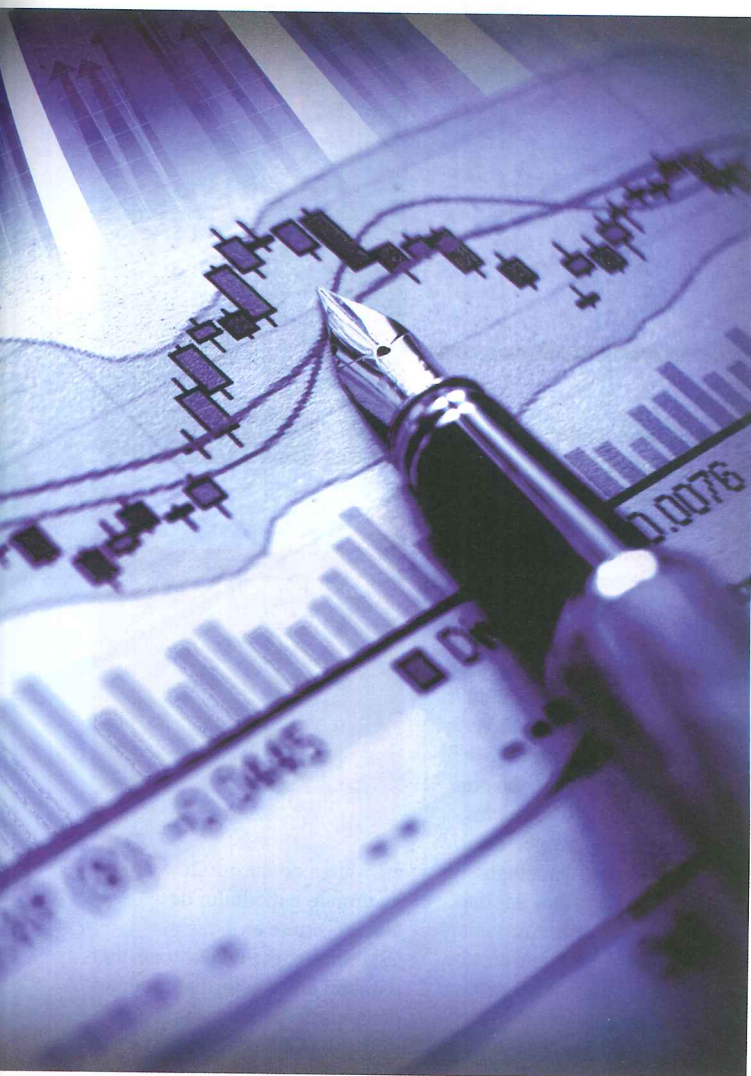
inclus aici și comerțul electronic, din zona industriei ușoare, din zona agriculturii și din zona investițiilor în infrastructură. Dinamica acestui din urmă domeniu, deși cu potențial semnificativ, va fi susceptibil de a fi influențat major de problematica disponibilității și absorbției fondurilor europene”, a precizat el, adăugând că, foarte probabil, în domeniul energiei se va putea observa o încetinire a ritmurilor de creștere în domeniul energiei regenerabile și, mai mult, nu putem exclude posibilitatea unei corecții severe a profitabilității și a investițiilor în acest domeniu și, în consecință, a viabilității sale și din punct de vedere investițional.

INVESTIȚIILE STRĂINE, ESENTIALE

Potrivit mai multor studii și barometre economice realizate

în acest an, moralul investitorilor diferă foarte mult în funcție de sectorul de activitate. Astfel, serviciile și comerțul așteaptă o relansare economică, în timp jucătorii din alte sectoare precum energia, unde investițiile se fac pe termen lung, au o viziune mai optimistă asupra viitorului. „Criza provocată de demiterea președintelui de anul acesta a avut un impact negativ asupra percepției investitorilor străini asupra României: am avut surse care au specificat că își vor pune investițiile în așteptare din cauza riscului de țară crescut. Nu este surprinzător, având în vedere editorialele negative care au apărut cu regularitate în marile publicații străine, cum ar fi

New York Times. Dacă situația politică se stabilizează, lucrurile ar putea arăta ceva mai bine pentru România în anul 2013", este de părere Victor Constantinescu (Biriș Goran).

Doru Boștină reamintește faptul că România pare a fi exemplificarea perfectă a unei recesiuni în „W”, nefiind, din păcate, singura țară din Europa în această situație. „În acest context, nu ne așteptăm ca impresia investitorilor străini față de mediul de afaceri din România să se schimbe radical și nici nu ne așteptăm la intrări masive de capital străin sau la demararea de noi investiții”, a completat el.

Partenerii Kinstellar par însă ceva mai optimiști. „Credem că

lucrurile s-au mai așezat, s-au mai maturizat în acești ani dificili și că investitorii străini percep acest lucru. România are un potențial mare de investiții, sunt multe proiecte interesante și investitorii așteaptă să se implice. Rămâne, sperăm noi, ca aceste așteptări și interese să se concretizeze”, spun ei.

Potrivit lui Laurențiu Pachiu (Pachiu și Asociații), investitorii străini și-au format o percepție despre mediul de afaceri românesc în ultimii 20 de ani. „Efectele se văd în contradicția dintre potențialul uriaș prezentat de România și caracterul slab și circumstanțial al exploatarei acestui potențial. Nu văd să se producă o minune care să schimbe aceste

percepții în decursul unui an, cu atât mai mult pe fond de criză economică ca factor de alterare a oricăror bune practici. Vorbim de practici și mentalități adânc imprimate”, a precizat el, adăugând că este însă optimist atunci când constată că, încet și gradual, numărul persoanelor/afacerilor adepte și practice ale unor valori de civilizație economică crește.

La rândul său, Eirnikos Platis (Platis Bazilescu LLLP) spune că România nu mai este privită ca un mediu de afaceri exotic, ci mai degrabă ca un loc de investiții foarte bine stabilit la periferia Uniunii Europene, în timp ce Anda Todor (Salans) este de părere că schimbarea percepției investitorilor va depinde foarte mult de politicile guvernamentale și de stabilitatea mediului de afaceri. „Guvernul care va urma va trebui să continue să fie chibzuit în cheltuirea banului public și să fie capabil să atragă

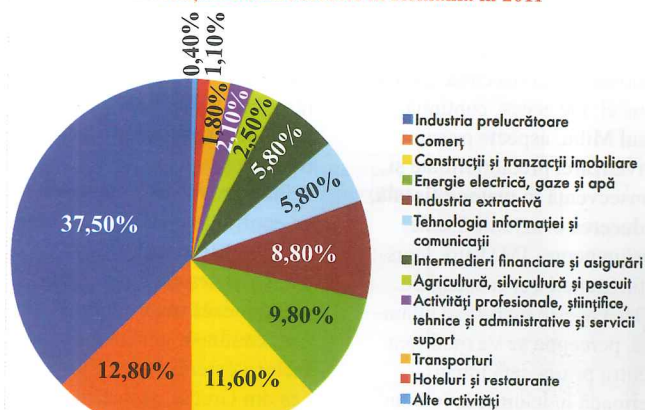

„În anul 2013 vom continua să înregistrăm investiții importante în sectorul energiei regenerabile.”

RADU IONESCU,
Avocat Senior, Platis
Bazilescu LLLP

investiții”, a completat ea. Și Sebastian Guțiu (Schoenherr) este rezervat, spunând că, probabil, investitorii străini vor rămâne la fel de circumspecți ca până acum, iar Florentin Țuca, Managing Partner al Țuca Zbârcea & Asociații, consideră că investitorii străini, dar și antreprenorii români în aceeași măsură își doresc predictabilitate, stabilitate

Investițiile străine directe în România în 2011

Sursa: BNR

economică și politică. „Nu cred că 2013 va aduce schimbări importante din aceste puncte de vedere”, a adăugat el.

Reprezentanții casei de avocatură Voicu & Filipescu cred cu tărie că 2013 trebuie să fie anul în care tragem linia în nisip. „Problemele de percepție negativă față de mediul de afaceri românesc s-au acutizat (și poate au fost și amplificate), de aceea este nevoie imediată de măsuri hotărâte și drastice. Anul 2013 va fi, dacă vreți, Rubicon-ul nostru, al românilor. Un an «make it or break it», cum ar spune americanii”, a precizat Raul Mihiu, adăugând că România și-a pierdut sau este în curs de a-și pierde avantajele tradiționale care au făcut-o (modest) competitivă în trecut. „În același timp, cred că 2013 este anul în care trebuie să ieșim din acest mod de supraviețuire menționat anterior și să ne gândim serios la viitor. Nu tactic, ci strategic. Poate, deci, că 2013 e momentul în care avem audacitatea să ne gândim unde vrem să fim în 10 sau 20 de ani de acum înainte și să acționăm în consecință”, a mai spus el. De aceea, continuă Raul Mihiu, aspecte precum privatizare, predictibilitate și consecvență în materie fiscală, reducerea evaziunii fiscale, sprijin pentru IMM-uri, legislația muncii vor fi esențiale. „Dacă aceste lucruri se întâmplă, percepția se va modifica, pentru prima dată într-o perioadă îndelungată, în bine”, a concluzionat reprezentantul Voicu & Filipescu.

„Ultimii ani au lăsat urme semnificative asupra mediului de afaceri, generând schimbarea din temelii a modelului de business cu care ne obișnuisem.”

ANDA TODOR,
Managing Partner,
Salans București

MARILE PROVOCĂRI ALE ANULUI 2013

Cu toate că planul de dezvoltare a afacerii a devenit mai complex și are de înfruntat mai multe provocări, sunt oportunități noi la orizont, se arată în studiul „Turn risks and opportunities into results”, realizat de specialiștii Ernst & Young. Astfel, deși recesiunea a provocat schimbări în comportamentul consumatorului, companiile își vor putea crește șansele de succes, dacă reușesc să răspundă noilor nevoi ale acestuia cu produse și servicii inovative.

Printre provocările cu care se va confrunta mediul de afaceri local în 2013, Victor Constantinescu (Biriș Goran) menționează incertitudinea, care continuă, generată de factorii externi (criza Euro și cea din Grecia) și interni (instabilitatea politică). „Se știe că stabilitatea

legislativă este unul dintre factorii esențiali pentru un mediu de afaceri prietenos, propice planificării pe termen lung și dezvoltării organice. Cum, tot așa, este de notorietate faptul că sistemul legislativ românesc este extrem de volatil și imprevizibil, făcând ca asistența juridică de calitate să devină esențială în mecanismul conducerii afacerilor”, spune Doru Boștină (Boștină și Asociații). „În plus, continuă el, una dintre cele mai dure lecții predate de actuala criză economică miilor de companii — indiferent de mărimea lor — a fost că diferența între eșec și succes este făcută de calitatea asistenței juridice pe care o ai la dispoziție, lecție pe care nimeni nu o uită prea ușor”. Partenerii Kinstellar aduc în discuție situația politică. „O situație politică instabilă poate influența negativ mediul de afaceri și economia în ansamblul ei. De aceea, este importantă consecvența în acțiunile liderilor politici și

„Mediul de afaceri, deși are particularitățile lui, a reacționat destul de bine la criză.”

SEBASTIAN GUȚIU,
Partner, Schoenherr

abordarea de măsuri de încurajare a mediului de afaceri”, spun ei. „Stabilitate, predictibilitate, reduceri de bugete, disfuncții pe lanțurile de afaceri, răbdare și speranță”. Astfel caracterizează Laurențiu Pachiu (Pachiu și Asociații) provocările anului 2013. Și Anda Todor (Salans) spune că, din semnalele existente, 2013 nu va fi un an ușor, pentru că nu se așteaptă o revigorare semnificativă a economiei. „Companiile vor fi precaute cu investițiile și vor continua să

„Investitorii străini, dar și antreprenorii români în aceeași măsură, își doresc predictabilitate, stabilitate economică și politică.”

FLORENTIN ȚUCA,
Managing Partner,
Țuca Zbârcea & Asociații

taie din costuri pentru a-și menține profitabilitatea. Depinde, de asemenea, și de ce se va întâmpla în zona euro,

dacă va continua criza și dacă România se va dovedi capabilă să crească rata de absorbție a fondurilor europene”, a concluzionat ea.

În opinia lui Florentin Țuca (Țuca Zbârcea & Asociații), marile provocări pentru mediul de afaceri în 2013 vizează criza și volatilitatea economică, precum și înăsprirea politicii fiscale. Raul Mihu (Voicu & Filipescu) menționează, în primul rând, finanțarea din partea băncilor, care este încă firavă și greu de obținut. Apoi, continuă el, consumatorii sunt neîncrezători și neîncrederea este dușmanul creșterii consumului. Europa se pune cu greu de acord asupra bugetului pentru perioada 2014-2020,

O RADIOGRAFIE A ANULUI 2012

Între cele mai importante riscuri identificate în 2011, a căror intensitate a crescut în ultimele 12 luni, se numărau presiunea pe scăderea prețurilor, date fiind diminuarea veniturilor, creșterea șomajului și incertitudinea din mediul economic, care îi determină pe clienți să fie mult mai atenți la preț.

În mod semnificativ, s-a înrăutățit și riscul de piață, în condițiile volatilității piețelor financiare și de mărfuri, inclusiv a prețului petrolului în urma frământărilor din Orientul Mijlociu.

Expansiunea rolului guvernelor în economie este un alt risc a cărui percepție s-a intensificat; reglementările au devenit tot mai invazive, lucru care a dus la creșterea costului de conformare, iar măsurile de înăsprire a taxelor și impozitelor s-au intensificat pe fondul deficitelor fiscale ridicate.

Un alt risc a cărui percepție s-a înrăutățit este tocmai cel legat de tăierea costurilor, deși astfel de decizii au fost luate de către companii în ultimii ani ca răspuns la recesiune. Astfel, peste 60% dintre respondenți apreciază că s-a intensificat riscul de subminare a performanței companiei ca urmare a măsurilor de tăiere a costurilor luate fără a cuantifica suficient gradul în care astfel de decizii afectează capacitatea companiilor de a intra în competiție și abilitatea de a reacționa la eventuale oportunități.

Notă: Studiul s-a bazat pe interviuri realizate cu echipe de top management din companii din SUA, Marea Britanie, Canada, Australia, Africa de Sud, India, Franța, Germania, Italia, Mexic, Brazilia, Japonia, China și Danemarca, din următoarele sectoare: auto, bancar, chimie, construcții, FMCG, minier, metalurgie, petrol și gaze, energie și utilități.

Sursa: Ernst & Young, studiul „Turn risks and opportunities into results 2012”

țările din sud nu și-au rezolvat nici pe departe problemele economice și austeritatea bănuie prin bugetele lor, iar austeritatea aduce de multe ori șomaj și scădere economică. „În absența unor măsuri hotărâte luate la nivel de reglementare, anul 2013 se va

transforma într-o copie aproape fidelă a acestui an, ceea ce din punctul de vedere al investițiilor este contraproductiv, pentru că așteptările se vor prelungi mult prea mult, iar oportunitățile de investiții vor fi căutate în alte zone”, a încheiat el. ■

Prudență din partea directorilor de companii

Credeți că situația economiei globale se va îmbunătăți, va rămâne la fel, sau se va deteriora în următoarele 12 luni?

	Se va deteriora	Rămâne la fel	Se va îmbunătăți
România	32%	43%	18%
Global	48%	34%	15%
UE	52%	36%	10%
China	52%	11%	32%
SUA	30%	47%	20%
CEE	45%	41%	13%

Notă: Chiar dacă directorii de companii sunt mai degrabă pesimiști în ce privește evoluția economiei mondiale, ei au devenit mai încrezători în capacitatea propriilor companii de a depăși condițiile de piață dificile și de a prospera. Numai 34% dintre directorii intervievați au declarat că sunt foarte încrezători în perspectivele de dezvoltare ale companiilor lor; o scădere de la procentul de 43% înregistrat anul trecut. Totuși, aceștia par mai degrabă prudenți decât pesimiști, 52% fiind „încrezători într-o oarecare măsură” în perspectivele anului 2012 (față de 40% anul trecut).

Sursa: PwC, CEO Survey 2012

Factori care determină modificarea strategiilor

	România	Global
Prognozele sau nesiguranța privind creșterea economică	42%	66%
Cererea din partea clienților	69%	65%
Dinamica sectorului de activitate	23%	39%
Structura capitalului/reducerea gradului de îndatorare	12%	25%
Schimbarea nivelului de toleranță la risc	38%	34%
Schimbări ale cadrului de reglementare	27%	41%
Așteptările acționarilor	27%	33%
Amenințările din partea concurenței	54%	56%
Datoria guvernamentală ce atrage reducerea cheltuielilor publice și/sau mărirea impozitelor	31%	29%
Existența resurselor umane talentate	23%	34%

Notă: Întrucât cele mai multe ajustări au fost deja implementate în strategiile de afaceri, în prezent, directorii de companii caută să mențină cursul ales și să facă doar mici reglaje, în loc să experimenteze schimbări radicale. Chiar și așa, ajustările ulterioare ale strategiilor de afaceri par determinate de necesitatea de adaptare la schimbările din comportamentul consumatorilor (69%) și la pericolele concurențiale (54%) și mai puțin de criza economiei mondiale (42%).

Sursa: PwC, CEO Survey 2012